

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 września 2016 roku Sąd Rejonowy w Płocku, w sprawie z powództwa S. O. przeciwko J. G., o zapłatę, oddalił powództwo oraz zasądził od powoda S. O. na rzecz pozwanego J. G. kwotę 2400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Powyższe orzeczenie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

w pozwie złożonym w dniu 16.05.2014r. do Sądu Rejonowego w Płocku I Wydział Cywilny powód S. O., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanego J. G. kwoty 11.883,57 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 8.146,32 zł od dnia 13.12.2013r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 3.737,25 zł od dnia 13.01.2014r. do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu wskazano, iż w dniu 11.09.2013r. strony zawarły umowę o dzieło, na podstawie której powód wykonywał prace termoizolacyjne na rurociągach, kanałach i elektrofiltrze na terenie W. (...). Pozwany zobowiązany był do zapłaty powodowi wynagrodzenia w kwocie 10,00 euro netto za każdą roboczogodzinę na podstawie wystawianych przez powoda rachunków. Powód świadczył pracę w dniach od 11.09.2013r. do 15.12.2013r. W dniu 16.12.2013r. powód poważnie zachorował i przebywał na zwolnieniu lekarskim do końca lutego 2014r. Pozwany nie uregulował dwóch ostatnich wystawionych przez stronę powodową rachunków. Pismem procesowym z dnia 11.12.2014r. powód wskazał, iż kwota dochodzona pozwem stanowi równowartość kwoty 2.825 euro po przeliczeniu na złotówki według średniego kursu NBP z dnia wymagalności roszczenia. Na dochodzone roszczenie składa się kwota 8.151,00 zł (1.950 euro) oraz kwota 3.640,00 zł (875 euro). Postanowieniem z dnia 20.01.2016r. Sąd Rejonowy w Płocku I Wydział Cywilny uznał się niewłaściwym i przekazał sprawę do Sądu Rejonowego w Płocku V Wydział Gospodarczy. Na rozprawie w dniu 14.09.2016r. powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i wniósł o zasądzenie należności w złotówkach, zgodnie z żądaniem pozwu. Pozwany J. G., reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Nie wyraził nadto zgody na zapłatę w pieniądzu polskim. W dniu 11.09.2013r. powód S. O., w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zawarł z pozwanym J. G. umowę o dzieło, na mocy której pozwany zlecił powodowi wykonanie prac termoizolacyjnych na rurociągach, kanałach i elektrofiltrze, montaż wełny skalnej i płaszcza z blachy aluminiowej i trapezowej, montaż konstrukcji stalowych, odstępników, montaż zaworów, rozet, włączników i kapturów na nieruchomościach na terenie W. (...). Termin realizacji prac określono na okres od dnia 11.09.2013r. do dnia 30.12.2014r. z możliwością przedłużenia, aż do ostatecznego zakończenia robót. Strony ustaliły wynagrodzenie powoda w wysokości 10,00 euro netto za jedną roboczogodzinę. Wynagrodzenie powoda za dany miesiąc płatne było przelewem w terminie do dnia 12 następnego miesiąca na podstawie faktury lub rachunku wystawionego przez powoda w oparciu o wykaz roboczogodzin zatwierdzonych pisemnie przez pozwanego. Za wykonywane na rzecz pozwanego prace powód wystawił rachunki nr (...) na kwotę 1.950,00 euro oraz nr (...) na kwotę 875,00 euro, których pozwany nie uregulował. W dniach 13.01.2014r., 07.02.2014r., 24.02.2014r. oraz 14.03.2014r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 2.845,00 euro tytułem wynagrodzenia za prace wykonane w listopadzie i grudniu 2013r. Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o powołane dowody, uznając wskazane okoliczności za bezsporne między stronami. Pozwany w toku procesu nie zakwestionował skutecznie podstaw dochodzonego przez powoda roszczenia, wskazał jednakże, iż z uwagi na fakt określenia wynagrodzenia w walucie euro, nie wyraża zgody na zapłatę w pieniądzu polskim. Zawarte w aktach sprawy dokumenty, złożone wyłącznie przez stronę powodową, Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne, ich prawdziwość nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron. W tak określonym stanie faktycznym Sąd I instancji przyjął, że podstawą roszczenia powoda S. O. o zapłatę kwoty 11.883,57 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 8.146,32 zł od dnia 13.12.2013r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 3.737,25 zł od dnia 13.01.2014r. do dnia zapłaty, zgłoszonego w niniejszej sprawie przeciwko pozwanemu J. G., była treść łączącej strony umowy z dnia 11.09.2013r. W ramach tej umowy powód wykonywał prace budowlane na zlecenie pozwanego na terenie W. (...), pozwany z kolei zobowiązany był do zapłaty powodowi wynagrodzenia wyrażonego w walucie euro. Jednocześnie, w treści pozwu powód zaznaczył, iż dochodzi zapłaty wynagrodzenia w walucie polskiej po przeliczeniu według średniego kursu NBP z dnia wymagalności

roszczenia. W kontekście tak sformułowanego żądania powoda, Sąd Rejonowy zważył w pierwszej kolejności, iż do oceny żądania pozwu w przedmiotowej sprawie zastosowanie znajduje przepis art. 358 §1 k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311). Przedmiotowe postępowanie zostało bowiem wszczęte przed wejściem w życie wskazanej nowelizacji. Zgodnie z przepisem art. 358 §1 k.c. jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. Powołany przepis przyznaje wyłącznie dłużnikowi uprawnienie do wyboru waluty, w której spełnia swoje zobowiązania - zarówno w sytuacji, gdy dłużnik spełnia świadczenie w terminie, jak i w sytuacji gdy pozostaje w zwykłym opóźnieniu lub zwłoce. Jego zobowiązanie jest bowiem zobowiązaniem przemiennym w rozumieniu art. 365 § 1 k.c.; dłużnik zawsze zachowuje prawo do tego, żeby zapłacić w walucie, na jaką zobowiązanie opiewa. Jeśli natomiast wierzyciel chce zastrzec także dla siebie uprawnienie do żądania zapłaty w walucie polskiej, musi je wprowadzić do treści zobowiązania, gdyż sam art. 358 takiego prawa mu nie przyznaje. Spełnienie świadczenia wyrażonego w walucie obcej przez zapłatę w pieniądzu polskim byłoby dopuszczalne, o ile strony wyraziłyby na to zgodę, modyfikując choćby przez czynności konkludentne, treść łączącego ich zobowiązania, zaś w razie procesu sądowego, jeśli dłużnik uznałby powództwo wywiedzione w złotych polskich (por. wyrok SN z dnia 18.01.2001 r., V CKN 1840/00, OSNC 2001/7-8/114, wyrok SN z dnia 2.12.1997 r., II CKN 512/97, OSP 1999/4/81). W rozpatrywanej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że strony dokonały zmiany treści łączącego ich zobowiązania przez uzgodnienie, że zapłata nieuregulowanych faktur nastąpi w złotych. Jeżeli w treści umowy przewidziano wynagrodzenie w walucie euro, w tej walucie wystawiane były również faktury, w przypadku powództwa o zapłatę roszczenie powinno być wyrażone także w euro. Tymczasem powód konsekwentnie w toku procesu żądał zapłaty wynagrodzenia w walucie polskiej. Wskazać należy, iż pismo procesowe, w którym powód zmodyfikował żądanie, wnosząc o zasądzenie od pozwanego kwoty 2.825 euro z ustawowymi odsetkami od kwoty 1.950 euro od dnia 13.12.2013r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 875 euro od dnia 13.01.2014r. do dnia zapłaty, wpłynęło do siedziby sądu w dniu 21.09.2016r. o godz. 9.20, a zatem już po ogłoszeniu wyroku, co miało miejsce dnia 21.09.2016r. o godz. 8.20. Podkreślić należy, iż w przedmiotowej sprawie Sąd zamknął rozprawę w dniu 14.09.2016r. i odroczył ogłoszenie wyroku. Nic nie stało zatem na przeszkodzie, by pismo modyfikujące powództwo powód wniósł odpowiednio wcześniej, tak by dotarło do Sądu przed ogłoszeniem wyroku. Podkreślenia nadto wymaga, iż powód reprezentowany był przez fachowego pełnomocnika, zobowiązanego do dbałości o sprawę z należytą starannością. Jednocześnie Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z art. 321 §1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Przepis ten normuje tzw. związaną sądu żądaniem powództwa. Powód już w treści pozwu określił rodzaj i wysokość żądanego roszczenia oraz okoliczności faktyczne na jego poparcie. Instytucja związania, z nielicznymi wyjątkami, uniemożliwia sądowi rozpoznającemu sprawę ingerencję w treść żądania powoda. Tym samym powód, oznaczając w pozwie jako walutę roszczenia polskie złote w przypadku, gdy powinien był dochodzić kwoty wyrażonej w euro, naraża się na ryzyko przegrania procesu z powodu samego błędnego oznaczenia waluty nawet wtedy, gdy wszystkie inne okoliczności przemawiałyby za zasądzeniem roszczenia. W orzecznictwie trafnie wskazuje się, iż Sąd w takiej sytuacji nie będzie mógł samodzielnie zmienić roszczenia powoda dlatego, że zasądzenie na rzecz powoda kwoty wyrażonej w innej walucie niż określona w żądaniu pozwu stanowi naruszenie art. 321 §1 k.p.c. (orzeczenie SN z dn. 28.04.1998 r., II CKN 712/97, z dn. 23.07.2004 r., III CK 339/03). Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda, w związku z czym powództwo podlegało oddaleniu. W przedmiocie kosztów procesu Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z zasadą wynikającą z art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości powoda, jako stronę przegrywającą. Zasądzona z tego tytułu kwota obejmowała wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego ustalone na podstawie §2 ust. 1 i 2 w zw. z §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).

Przedmiotowe orzeczenie w całości apelacją zaskarżył powód, który zarzucając rozstrzygnięciu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 358 § 1 kc przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że zawarta między stronami umowa o dzieło zastrzegła spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 358 § 2 kc przez błędną wykładnię i jego niezastosowanie mimo, iż dłużnik pozostaje w zwłoce, a wierzyciel może żądać zapłaty w walucie polskiej,

wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości w dotychczasowej postaci tj.: kwoty 11.791,00 zł, na którą składają się:

- kwota 8.151,00 zł po przeliczeniu 1.950 euro na dzień 13.12.2013 r.
- kwota 3.640,00 zł po przeliczeniu 875 euro na dzień 13.01.2014 r.

ewentualne o zasądzenie od pozwanego kwoty 2.825 euro wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od:

- kwoty 1.950 euro od dnia 13.12.2013 r. do dnia zapłaty
- kwoty 875 euro od dzień 13.01.2014 r. do dnia zapłaty;

zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie zaś o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, a jej uwzględnienie prowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa zgodnie z wnioskami apelacji. Okolicznością przyznaną w niniejszej sprawie było zawarcie przez strony we wrześniu 2013 r. umowy o dzieło, na podstawie której powód wykonywał dla pozwanego pracę termoizolacyjne w W. (...), a pozwany był zobowiązany do zapłaty za powyższą usługę 10.00 euro netto za roboczogodzinę na podstawie wystawionych przez powoda rachunków. Pozwany nie zakwestionował skutecznie faktu wykonania umowy przez powoda. Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o całokształt materiału dowodowego ocenionego przez Sąd Rejonowy zgodnie z dyspozycją art. 233 k.p.c. Fakt zatem wykonania przez powoda obowiązków w ramach łączącej strony umowy o dzieło nie został zakwestionowany, nie zaprzeczona została również wysokość wynagrodzenia przysługującego z tego tytułu powodowi. Podzielając zarzuty apelacji, należało uznać, iż Sąd I instancji oddalając powództwo o zapłatę należności dochodzonej w walucie polskiej, pomimo określenia wynagrodzenia powoda w umowie w walucie obcej, naruszył przepis art. 358 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem w brzmieniu obowiązującym w dacie powstania zobowiązania, jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna stanowi inaczej. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana. Literalne brzmienie powołanego przepisu uzasadnia tezę, iż stosownie do warunków umowy, w której zastrzeżono spełnienie świadczenia pieniężnego w walucie obcej wyłącznie dłużnikowi przysługuje prawo wyboru i możliwość spełnienia świadczenia w walucie polskiej zgodnie z zasadą jej przeliczenia określoną w art. 358 § 2 zd. 1. k.c. Wybór waluty przysługujący dłużnikowi jest aktualny w sytuacji realizacji postanowień umowy, a zatem spełnienie świadczenia w terminie określonym czy wynikającym z jej warunków. Uchybienie temu obowiązkowi, w sytuacji, gdy przyjmuje ono postać zwłoki, a więc zawinonego zachowania dłużnika, rodzi po stronie wierzyciela uprawnienie do dokonania wyboru świadczenia, które w takiej sytuacji może przybrać formę świadczenia pieniężnego wyrażonego w walucie polskiej bądź obcej. Wykazanie, iż spełnienie świadczenia przez dłużnika nie

nastąpiło w terminie z przyczyn przez niego niezawinionych [opóźnienie dłużnika] w postępowaniu sądowym obciąża dłużnika zgodnie z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.

W przedmiotowej sprawie dłużnik pomimo wezwań kierowanych do niego przez powoda do dobrowolnego spełnienia świadczenia pieniężnego nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku, wobec czego wierzycielowi przysługiwało skuteczne prawo wyboru waluty, w jakiej świadczenie mu należne winno zostać spełnione przez pozwanego. Wobec powyższego stosując przepis art. 358 § 2 k.c. należało uznać zasadność zgłoszonego roszczenia o zapłatę należności pieniężnej wyrażonej w walucie polskiej, co skutkowało koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku stosownie do treści art. 386 § 1 k.p.c. poprzez uwzględnienie powództwa w całości wraz z dochodzonymi odsetkami ustawowymi zgodnie z art. 481 k.c.

O kosztach postępowania przed Sądami obu instancji orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania określoną w art. 98 k.p.c.